

O'QUVCHILARGA INGLIZ TILINI O'QITISHDA QO'LLANILADIGAN USULLAR

<https://doi.org/10.5281/zenodo.10038011>

Dotsent N.M Qodirova

Rahmatullayeva Dilafuz

2-bosqich magistranti

Annotatsiya

Ushbu ilmiy maqola o'quvchilarga ingliz tilini o'qitishda keng qo'llaniladigan usullarni o'rganish va tahlil qilishga, ularning kuchli va zaif tomonlariga e'tibor qaratishga qaratilgan.

Kalit so'zlar

an'anaviy usul, grammatika, kontekst, ko'nikma, kommunikativ tilni o'qitish, lingvistik kompetentsiya.

Аннотация

Целью данной научной статьи является изучение и анализ методов, широко используемых при обучении студентов английскому языку, с акцентом на их сильные и слабые стороны.

Ключевые слова

традиционный метод, грамматика, контекст, навык, коммуникативное обучение языку, языковая компетентность.

Abstract

This scientific article aims to study and analyze the methods widely used in teaching English to students, focusing on their strengths and weaknesses.

Key words

traditional method, grammar, context, skill, communicative language teaching, linguistic competence.

O'quvchilarga ingliz tilini ikkinchi til sifatida o'rgatish murakkab va ko'p qirrali vazifa bo'lib, puxta va tizimli yondashuvni talab qiladi. Ingliz tilini samarali o'rgatish uchun o'quvchilarning til o'rganish tajribasini oshirish uchun turli usullar qo'llaniladi. Ingliz tilini o'qitishning an'anaviy usullaridan biri bu grammatika - tarjima usuli. Ushbu yondashuv grammatika qoidalarini aniq o'rgatish va jumalarni maqsadli tildan ona tiliga tarjima qilishga qaratilgan. Asosiy maqsad o'quvchilarning analitik va o'qishni tushunish ko'nikmalarini rivojlantirishdir. Grammatik tarjima darslarida o'quvchilar yodlashlari va qo'llashlari kerak bo'lgan

bir qator qoidalar va istisnolar bilan ta'minlanadi. Ular ham maqsadli tildan o'z ona tiliga jumlar va parchalarni tarjima qilish talab qilinadi, bu mazmunli muloqot emas, balki aniq tarjima muhimligini ta'kidlaydi. Grammatika-tarjima usuli o'quvchilarga grammatika qoidalarini yaxshi tushunishni ta'minlasa-da, samarali muloqot qilish uchun hal qiluvchi ahamiyatga ega bo'lgan nutq va tinglash qobiliyatlarini rivojlantirishga ustuvor ahamiyat bermaydi. Bundan tashqari, bu tilni o'rganish tilni haqiqiy kontekstda ishlatishdan ko'ra, faqat grammatik bilimlarni egallashdan iborat degan ishonchga olib kelishi mumkin. Shunday qilib, grammatika - tarjima usuli o'tmishda keng qo'llanilgan, hozirgi tilni o'qitish amaliyoti barcha til ko'nikmalarini integratsiyalashgan holda rivojlantirishga qaratilgan ko'proq kommunikativ yondashuvlarga o'tdi.

Kommunikativ tilni o'qitish (CLT) yondashuvi til birinchi navbatda aloqa vositasi va shunday o'rgatish kerak degan ishonchga asoslanadi. Ushbu yondashuv nafaqat lingvistik kompetentsiyani, balki pragmatik, ijtimoiy - lingvistik va strategik kompetentsiyani ham o'z ichiga olgan kommunikativ kompetentsiyani rivojlantirishga urg'u beradi. Yilda CLT, learners mazmunli muloqotda faol ishtirok etishga va hayotiy vaziyatlarda tildan foydalanishga da'vat etiladi. Ushbu yondashuv to'rtta til ko'nikmalarini - tinglash, gapirish, o'qish va yozishni birlashtirishga qaratilgan va darslarga haqiqiy materiallar va vazifalarni o'z ichiga oladi. An'anaviy grammatikaga asoslangan yondashuvlardan farqli o'laroq, CLT o'quvchilarni til bilan tajriba o'tkazishga va xatolaridan saboq olishga undaydi. Shuningdek, u o'quvchilarning avtonomiyasini targ'ib qiladi va o'quvchilarni o'z ta'limlari uchun javobgarlikni olishga undaydi.

TBLT yondashuvi to'rt bosqichli jarayonga amal qiladi: oldindan topshiriq, topshiriq, rejalashtirish va hisobot. Topshiriqdan oldingi bosqichda o'qituvchi mavzuni tanishtiradi va o'quvchilarning oldingi bilimlarini faollashtiradi, shuningdek zarur lug'at va til tuzilmalarini beradi. Vazifa bosqichi o'quvchilardan mavzuni muhokama qilish, muammoni hal qilish yoki loyihani yakunlash kabi hayotiy vazifa bilan shug'ullanishni talab qiladi. Rejalashtirish bosqichi o'quvchilarga hozirgina bajarilgan vazifa haqida mulohaza yuritish va takomillashtirish yo'nalishlarini aniqlash imkonini beradi, nihoyat, hisobot bosqichida o'quvchilar o'z tajribalari bilan o'rtoqlashadilar va sinf bilan topilmalar, hamkorlik va fikr-mulohazalarni rivojlantiradilar. TBLT yondashuvi nafaqat o'quvchilarning til ko'nikmalarini oshiradi, balki tanqidiy fikrlash, muammolarni hal qilish va hamkorlik qobiliyatlarini rivojlantiradi, bu esa uni ingliz tilini o'qitishda qimmatli usulga aylantiradi.

O'quvchilarning o'quv tajribasini oshirish uchun ingliz tilini o'qitishda texnologiya vositalari va manbalarini kiritishni anglatadi. Ushbu yondashuvda qo'llaniladigan taniqli usullardan biri bu kompyuter yordamida tilni o'rganish, bu yordam berish uchun o'quv dasturlari va dasturlaridan foydalanishni o'z ichiga oladi. Bundan tashqari, video, audio yozuvlar va interaktiv taqdimotlar kabi multimedia manbalarining integratsiyasi o'quvchilarga haqiqiy til kontekstlarini taqdim etish orqali an'anaviy tilni o'qitishni to'ldiradi. Bundan tashqari, onlayn platformalar va virtual o'quv muhiti o'quvchilarga raqamli aloqa vositalari, munozarali forumlar va onlayn forumlar orqali dunyodagi tengdoshlari va ona tilida so'zlashuvchilar bilan kommunikativ faoliyat bilan shug'ullanish imkoniyatini beradigan hamkorlikda o'rganish imkoniyatlarini taqdim etadi. Rivojlanishi bilan texnologiya, o'quv materiallari va manbalarga turli xil qurilmalar orqali osongina kirish mumkin, bu esa o'quvchilarga til o'rganish safarida ko'proq avtonomiya va moslashuvchanlikni taklif etadi. Shu sababli, texnologiya asosida tilni o'rganish o'quvchilarning maqsadli tilga ta'sirini kengaytirish, ularning motivatsiyasini rag'batlantirish va til bilish qobiliyatini rivojlantirishda hal qiluvchi rol o'ynaydi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, o'quvchilarga ingliz tilini o'rgatishda turli xil usullardan foydalanish mumkin, ularning har biri o'zining afzalliklari va kamchiliklariga ega. An'anaviy grammatika-tarjima usuli grammatika qoidalarini o'rganishni va jummalarni tarjima qilishni ta'kidlaydi, bu yozma ifodada aniqlikni rivojlantirishga yordam beradi, ammo ravon va nutq qobiliyatiga to'sqinlik qilishi mumkin. Boshqa tomondan, to'g'ridan-to'g'ri usul maqsadli tilga o'qitish vositasi sifatida qaratilgan bo'lib, og'zaki muloqot qobiliyatlarini va tilga ko'proq sho'ng'ishni targ'ib qiladi, biroq, bu usul tuzilishga ega bo'lmasligi va aniq grammatik ko'rsatmalarni e'tiborsiz qoldirishi mumkin. Kommunikativ tillarni o'qitish, mazmunli muloqotga va o'quvchilarning faol ishtirokiga urg'u berib, so'nggi yillarda mashhurlikka erishdi. Bu o'quvchilar uchun haqiqiy tildan foydalanish imkoniyatlarini beradi, ammo individual ta'lim ehtiyojlarini qondirmasligi mumkin. O'quvchilarning turli xil ta'lim uslublari va maqsadlarini hisobga olgan holda, o'qituvchilar o'z o'quvchilarining o'ziga xos konteksti va ehtiyojlari asosida turli usullarni moslashtirishi va birlashtirishi juda muhimdir. Bir nechta yondashuvlarning elementlarini o'z ichiga olgan holda, o'qituvchilar ingliz tilini o'rganish bo'yicha har tomonlama va samarali tajribani taqdim etishlari, barcha til ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam berishlari kerak.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

- Teodor S. Rojers. Til o'qitishda yondashuvlar va usullar. Jek C. Richards, Kembrij Universiteti Matbuoti, 4/9/2001
- Uilyam Littvud. Kommunikativ til o'qitish. Kembrij universiteti matbuot, 3/31/1981
- Stanley Madsen. Laboratoriya va an'anaviy ingliz tilini o'qitish usullari. Utah universiteti, 1/1/1960